

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
водного господарства та природокористування

Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

07/01-05М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
та самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«Вступ до фаху та академічна доброчесність»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес»
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
протокол №3 від 21.11.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Вступ до фаху та академічна доброчесність» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Стахів О. А. – Рівне : НУВГП, 2024. – 42 с.

Укладач: *Стахів О. А.*, к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Відповідальний за випуск: *Кушнір Н. Б.*, к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник освітньої програми: *Красовська Ю. В.*, к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

© О. А Стахів, 2024
© НУВГП, 2024

Зміст

ВСТУП	4
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	6
Тема 1. Професійна діяльність фахівця з міжнародного бізнесу	6
Тема 2. Організаційні засади міжнародного бізнесу	7
Тема 3. Університетська освіта в контексті Болонського процесу	7
Тема 4. Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі	9
Тема 5. Професійна підготовка у вищому навчальному закладі	12
Тема 6. Місце фахівця спеціальності «Міжнародні економічні відносини» на ринку праці	14
Тема 7. Міжнародні економічні відносини в системі світового господарства	17
Тема 8. Основи академічної доброчесності	20
Тема 9. Академічна культура та основні вимоги академічної доброчесності	22
Тема 10. Дотримання академічної доброчесності в науковому та освітньому процесах	25
Тема 11. Порушення академічної доброчесності	28
Тема 12. Плагіат як основний вид порушення академічної доброчесності	31
Тема 13. Відповідальність за порушення академічної доброчесності	34
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	38

ВСТУП

Мета вивчення дисципліни полягає у комплексному підвищенні економічної та професійної підготовки студентів, а також у формуванні стійких навичок дотримання академічної доброчесності у їхній практичній діяльності. Вивчення дисципліни має забезпечити високий рівень загальноекономічної та професійної готовності майбутніх фахівців та сформувати їхню здатність до практичного застосування принципів академічної доброчесності.

Курс навчальної дисципліни «Вступ до фаху та академічна доброчесність» складається з двох модулів. До складу першого модуля входять теми, які висвітлюють питання функціонування закладів вищої освіти, базові теоретичні знання з теорії підприємництва та міжнародного бізнесу.

Теми лекційних та практичних занять, які утворюють другий модуль забезпечують ключові компетентності здобувачів для забезпечення якості освіти та довіри до результатів навчання шляхом впровадження, дотримання етичних принципів та правил академічної доброчесності (відповідно до чинного законодавства) у навчальній та науковій (творчій) діяльності.

Завдання дисципліни:

- Надати розуміння особливостей навчального процесу у закладі вищої освіти.
- Сприяти опануванню фундаментальних положень теорії підприємництва та міжнародного бізнесу.
- Детально розглянути методику та організаційні аспекти економічної діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу.

Вивчення дисципліни дозволить розвинути у студентів загальні (базові) компетентності, необхідні для ефективного впровадження та неухильного дотримання етичних норм і правил академічної доброчесності (визначених законодавством) у процесах навчання та науково-дослідної (творчої) роботи, що є ключем до забезпечення високої якості освіти та довіри до їхніх досягнень.

В процесі навчання використовуються такі методи викладання та технології: проблемна лекція, аналіз конкретних ситуацій (case study), обговорення, презентації, ситуаційні дослідження, навчальна дискусія та інші.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі отримають наступні компетентності:

Загальні:

ЗК13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності

Фахові (спеціальні):

ФК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ФК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

Програмними результатами навчання є наступні:

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин

Формування компетентностей із дисципліни «Вступ до фаху та академічна доброчесність» сприяє набуттю таких соціальних навичок (*soft skills*), як здатність до комунікації, публічних виступів, системного і структурного мислення, відповідальності, оцінки ризиків та командної роботи, до комплексного вирішення проблеми, економічної компетентності тощо.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти з курсу «Вступ до фаху та академічна доброчесність» є багатокомпонентною і передбачає: підготовку до практичних занять; опрацювання навчальних тем, не винесених на аудиторні заняття; виконання індивідуального навчально-дослідного завдання; а також комплексну підготовку до всіх контрольних заходів, включаючи модульні роботи та підсумковий залік.

Самоконтроль і поточна перевірка знань до практичних занять здійснюється за допомогою контрольних завдань (запитань і тестів). З кожної теми дисципліни здобувач має самостійно опанувати базовий матеріал, здійснити його самоконтроль та підготуватися до всіх форм оцінювання – від поточного контролю на занятті чи проміжного тестування на платформі Moodle (за окремі змістові модулі) до фінального заліку.

Тематичний план та зміст представлені в силабусі навчальної дисципліни *Вступ до фаху та академічна доброчесність* 07/01-015S.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Професійна діяльність фахівця з міжнародного бізнесу

Контрольні запитання:

1. Як відбувалося становлення міжнародного бізнесу.
2. Охарактеризуйте сутність підприємництва як сучасної форми господарювання.
3. В чому сутність міжнародної торгівлі та її функцій?
4. Яка роль міжнародної торгівлі в сучасних умовах та завдання її реформування?
5. Назвіть типи, види та функції бірж.
6. Якими функціями та навиками, повинен володіти фахівець з метою забезпечення конкурентоспроможного розвитку міжнародного бізнесу?

Практичне завдання

Підготувати есе/презентацію на тему «Моє бачення майбутнього фаху».

Тема 2. Організаційні засади міжнародного бізнесу

Контрольні запитання:

1. Чим обумовлене формування підприємницької ідеї в міжнародному бізнесі?
2. Назвіть стратегічні напрями розвитку міжнародного бізнесу.
3. В чому суть планування і прогнозування діяльності бізнесу.
4. Розробка та впровадження нововведень, як основа сучасного міжнародного бізнесу
5. Які принципи формування оптимального асортименту продукції та послуг?
6. Які вимоги необхідно врахувати при управлінні міжнародним бізнесом?

Практичне завдання

Підготувати презентацію на тему «Історія успіху»

Тема 3. Університетська освіта в контексті Болонського процесу

Контрольні запитання:

1. Які ключові передумови призвели до ініціювання створення Європейського простору вищої освіти (ЄПВО)?
2. Розкрийте сутність та головну мету Болонського процесу.
3. У чому полягає основна мета створення саме Європейського простору вищої освіти (ЄПВО)?
4. Коли була підписана Болонська декларація, та які основні положення вона визначила?
5. Назвіть та стисло охарактеризуйте основні етапи розвитку Болонського процесу.
6. На яких рівнях (міжнародний, національний, інституційний) застосовується та реалізується Болонський процес?
7. Охарактеризуйте та поясніть призначення такого інструменту ЄПВО, як Додаток до диплома європейського зразка.
8. Дайте характеристику та поясніть роль такого інструменту ЄПВО, як Національна рамка кваліфікацій.
9. Які основні переваги очікуються від інтеграції системи вищої освіти України у Європейський простір вищої освіти?

10. Які проблеми та виклики виникли в університетській освіті України внаслідок її інтеграції до ЄПВО?

Практичне завдання

Підготувати презентацію на тему «Особливості вищої освіти зарубіжних країн» (на вибір)

Тести для самоконтролю знань:

1. В чому полягає суть Європейської інтеграції України ?

- a) виборі шляху розвитку в напрямку цивілізованої Європейської моделі, що дає можливість досягти прогресу у всіх сферах життєдіяльності суспільства і держави
- b) реформуванні і адаптації законодавства
- c) переході на європейські методи роботи
- d) реформуванні і адаптації системи освіти і науки
- e) поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів)

2. Із скількох ступенів і яких має складатися система вищої освіти країн Європи згідно Болонської Декларації ?

- a) трьох ступенів – бакалавр, спеціаліст, магістр
- b) двох ступенів – бакалавр, спеціаліст
- c) трьох ступенів – бакалавр, магістр, доктор філософії
- d) двох ступенів – спеціаліст, магістр
- e) чотирьох ступенів

3. Кредитно-модульна система організації навчального процесу ґрунтується на:

- a) поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів)
- b) кредитах ECTS
- c) змістових модулях і інформаційних технологіях
- d) змістових модулях
- e) 4 освітньо-кваліфікаційних рівнях

4. В чому полягає Європейський вибір України ?

- a) адаптації законодавства України до норм ЄС та поглиблення у сфері зовнішньої політики
- b) напряму до стандартів демократії, інформаційного суспільства, що базується на засадах верховенства права і забезпечення прав та свобод людини

- с) трансформації кордонів із сусідами та безвізовий режим їх перетину
- д) поглибленні співробітництва у сфері безпеки та оборони
- е) входження до НАТО

5. У якому місті та в якому році Україна приєдналася до Болонського процесу?

- а) м. Болонья (Італія) в 1999 р.
- б) м. Лісабон (Португалія) в 2004 р.
- с) м. Берген (Норвегія) в 2005 р.
- д) м. Саламанка (Іспанія) в 2006 р.
- е) м. Київ (Україна) в 2004 р.

Тема 4. Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі

Контрольні запитання:

1. Сформулюйте поняття "вища освіта" та розкрийте його сучасне тлумачення в Україні.
2. Яку роль відіграє Галузевий стандарт вищої освіти в Україні та що він визначає?
3. Опишіть типову структуру закладу вищої освіти (ЗВО). Назвіть та охарактеризуйте основні структурні підрозділи.
4. Яке місце та значення в структурі ЗВО займає навчально-науковий інститут (факультет)?
5. Визначте роль кафедри в управлінні навчальним процесом та поясніть особливості випускаючих кафедр.
6. Назвіть основні засади (принципи), на яких ґрунтується навчально-виховний процес у ЗВО.
7. Хто є учасниками навчального процесу в університеті (викладачі, студенти, співробітники, куратори)? Опишіть їхні основні функції та взаємодію.
8. Які ключові документи регламентують навчальний процес? Охарактеризуйте навчальний план та графік навчального процесу.
9. Охарактеризуйте види навчальної діяльності студентів (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, консультації) та поясніть їхнє призначення.
10. Розкрийте зміст та структуру Індивідуального навчального плану студента.

11. У чому полягає сутність ЄКТС системи оцінювання та які основні вимоги до неї висувуються?

12. Поясніть специфіку організації та складання сесії

13. Що таке модульний контроль? Опишіть його призначення та форми проведення.

14. Назвіть та охарактеризуйте форми самостійної роботи студентів (опрацювання конспектів, реферати, індивідуальні творчі завдання). Запропонуйте методику ефективної самостійної роботи.

15. Опишіть процедуру підготовки та захисту курсових та кваліфікаційних робіт. Яка роль випускової кафедри в цьому процесі?

16. Яке значення має проходження виробничої та переддипломної практик для підготовки фахівців?

17. Розкрийте роль та форми участі студентів у науковій та освітній діяльності (олімпіади, конкурси наукових робіт, конференції, семінари, "круглі столи").

Практичні завдання

Проаналізуйте Закон України "Про вищу освіту" (актуальну редакцію) та «Положення про організацію освітнього процесу в НУВГП». Визначте та порівняйте:

- ✓ Які рівні вищої освіти передбачені законодавством України.
- ✓ Функціональні відмінності між такими структурними підрозділами, інститут та кафедра.
- ✓ Хто є основними учасниками освітнього процесу та які їхні права та обов'язки.

Тести для самоконтролю знань:

1. Який з документів є ключовим, що детально визначає перелік навчальних дисциплін, їх обсяг у кредитах ЄКТС, форми підсумкового контролю та логічну послідовність їх вивчення за освітньою програмою?

- a) Навчальний план
- b) Графік навчального процесу
- c) Індивідуальний навчальний план студента
- d) Галуzeвий стандарт вищої освіти
- e) Положення про організацію освітнього процесу

2. Який структурний підрозділ ЗВО є основним організаційним та навчально-науковим підрозділом, що об'єднує кілька кафедр за спорідненими спеціальностями та очолюється, як правило, деканом?

- a) Ректорат
- b) Кафедра
- c) Навчально-науковий інститут (Факультет)
- d) Приймальна комісія
- e) Бібліотека

3. Який вид навчальної діяльності призначений переважно для поглиблення теоретичних знань, набуття практичних навичок, проведення дискусій та контролю засвоєння матеріалу студентами?

- a) Самостійна робота студента (СРС)
- b) Проходження практики
- c) Семінарське (Практичне) заняття
- d) Консультація
- e) Лекція

4. Яка з форм контролю знань є обов'язковою для кожного студента, відображає його індивідуальні досягнення та передбачає захист власного дослідження?

- a) Залік
- b) Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) або курсової/кваліфікаційної роботи
- c) Участь в олімпіаді
- d) Підсумкова конференція за результатами практики
- e) Модульний контроль

5. Яке основне призначення Галузевого стандарту вищої освіти в контексті організації навчального процесу?

- a) Встановлення мінімальних вимог до результатів навчання та компетентностей фахівця у відповідній галузі знань.
- b) Визначення вартості навчання для студентів-контрактників.
- c) Регламентація порядку проведення виборів ректора.
- d) Затвердження розкладу аудиторних занять на поточний семестр.
- e) Організація діяльності студентського самоврядування.

Тема 5. Професійна підготовка у вищому навчальному закладі

Контрольні запитання:

1. Розкрийте сутність та основні положення Концепції професійної підготовки фахівців у сучасному закладі вищої освіти.
2. Охарактеризуйте лекцію як ключову форму навчання: її структуру та основні види. Які існують методи активізації студентів під час лекційних занять?
3. Поясніть, чому практичне заняття вважається формою дієвого засвоєння знань та набуття фахових умінь. Назвіть та опишіть форми і порядок їх проведення.
4. Які критерії застосовуються для оцінки роботи студентів на практичному занятті?
5. Опишіть особливості семінарських занять та вимоги до їх організації. Запропонуйте модель семінарського заняття в активній формі (наприклад, дискусія, кейс-метод).
6. Назвіть та охарактеризуйте основні методи оцінювання знань студентів.
7. Розкрийте методичні основи організації тестового контролю. Які переваги має цей метод?
8. Які критерії використовуються для оцінки знань студентів під час проведення іспитів і заліків?
9. Опишіть методику організації підготовки та захисту курсових і кваліфікаційних робіт.
10. Які форми організації практичної підготовки фахівців використовуються в ЗВО (виробнича практика, стажування)? Яке їхнє значення?
11. У чому полягає організація та методичні особливості самостійної та індивідуальної роботи студентів?
12. Визначте роль бібліотеки вищого навчального закладу як центру інформаційного забезпечення студентів.
13. Опишіть складові соціально-культурної інфраструктури університету та їхній вплив на освітній процес.
14. Поясніть значення студентського самоврядування як невід'ємної складової демократизації вищої освіти України.

15. Яка взаємодія має існувати між адміністрацією ЗВО та органами студентського самоврядування?

Практичні завдання

Завдання 6.1. Ознайомтеся зі своїм Навчальним планом та Графіком навчального процесу на поточний навчальний рік.

- a) Визначте загальну кількість кредитів ЄКТС (ECTS) та годин, відведених на: а) аудиторну роботу; б) самостійну роботу.
- б) Поясніть, як Навчальний план відображає вимоги вашої Освітньої програми та Галузевого стандарту вищої освіти.

Завдання 6.2. Складіть проект свого Індивідуального навчального плану (ІНП) на наступний семестр (або навчальний рік), включивши:

- a) Обов'язкові та вибіркові навчальні дисципліни.
- б) Позанавчальні активності (наприклад, участь у наукових гуртках, олімпіадах чи волонтерських проектах).
- с) Обґрунтуйте, як ваш ІНП сприятиме формуванню необхідних компетентностей для майбутньої професії.

Тести для самоконтролю знань:

1. Яка з форм навчальної діяльності призначена для початкового засвоєння теоретичних знань, систематизації наукової інформації та є переважно монологічною за характером викладу?

- a) Виробнича практика
- б) Лекція
- с) Консультація
- д) Семінарське заняття
- е) Практичне заняття

2. Що є основною метою організації виробничої практики та стажування фахівців?

- a) Підвищення рейтингового балу студента за модульний контроль.
- б) Набуття практичного досвіду, закріплення теоретичних знань та формування професійних умінь в реальних виробничих умовах.
- с) Вивчення соціально-культурної інфраструктури університету.
- д) Поглиблення теоретичних знань з дисциплін загальної підготовки.

е) Збір матеріалів для написання реферату.

3. Який критерій оцінювання знань студентів на іспитах і заліках є першочерговим відповідно до вимог компетентнісного підходу?

- а) Кількість прочитаних сторінок підручника.
- б) Ступінь участі в позааудиторних заходах.
- с) Наявність усіх необхідних друкованих матеріалів.
- д) Здатність студента застосовувати отримані знання для вирішення практичних, фахових завдань (проблем).
- е) Точність відтворення інформації з конспекту лекцій.

4. Назвіть вид навчальної діяльності, який передбачає опрацювання питань і тем, не винесених на практичні заняття, і є обов'язковою складовою навчального плану, що формує навички самоосвіти.

- а) Самостійна робота студента (СРС)
- б) Лабораторне заняття
- с) Іспит
- д) Виконання дипломної роботи
- е) Семінарське заняття

5. Яка ключова функція випускової кафедри у процесі професійної підготовки фахівців?

- а) Визначення загального обсягу кредитів ЄКТС для всієї освітньої програми.
- б) Керівництво науково-дослідною роботою студентів, організація практичної підготовки та підготовка до захисту кваліфікаційних робіт.
- с) Забезпечення студентів навчальними підручниками через бібліотеку.
- д) Проведення модульного контролю з усіх загальноосвітніх дисциплін.
- е) Розробка графіка навчального процесу на семестр.

Тема 6. Місце фахівця спеціальності «Міжнародні економічні відносини» на ринку праці

Контрольні запитання:

1. Опишіть кваліфікаційні характеристики випусників спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини (МЕВ) відповідно до освітніх стандартів.

2. Які ключові вимоги висувають сучасні роботодавці до фахівців з міжнародних економічних відносин?
3. Охарактеризуйте основні сфери працевлаштування фахівця МEB. Визначте місце фахівців з міжнародного бізнесу на регіональному, вітчизняному та зарубіжному ринках праці.
4. Назвіть споріднені професії та кваліфікації, які можуть бути доступні для випускників спеціальності МEB.
5. Сформулюйте основні права та обов'язки працівників, які здійснюють діяльність у сфері міжнародного бізнесу.
6. Які знання, навички та вміння повинен мати фахівець з МEB для забезпечення конкурентоспроможного розвитку бізнесу на міжнародному рівні?
7. Розкрийте поняття професійної етики у сфері міжнародного бізнесу. Яке її значення для успішної діяльності?
8. Які здібності, особисті якості та схильності є необхідними для успішного виконання професійної діяльності у сфері міжнародного бізнесу? Назвіть якості, що перешкоджають ефективності такої діяльності.
9. Охарактеризуйте напрями розвитку підприємницької діяльності у сфері міжнародного бізнесу в Україні на сучасному етапі.
10. Оцініть перспективи провадження діяльності міжнародних підприємницьких структур у вітчизняних економічних умовах. Які ключові виклики та можливості існують?
11. Назвіть перспективні сфери працевлаштування (галузі, індустрії) для фахівців спеціальності МEB у найближчі 5–10 років, враховуючи глобальні економічні тренди.

Практичні завдання

Завдання 6.1 .Проаналізуйте 10 актуальних вакансій на вітчизняних (наприклад, Work.ua, Rabota.ua) та міжнародних (наприклад, LinkedIn, Indeed) платформах, які можуть бути доступні для фахівців МEB (наприклад, менеджер ЗЕД, економіст-аналітик міжнародного ринку, фахівець з митного оформлення).

- а) Класифікуйте вакансії за основними секторами працевлаштування (ТНК, держсектор, міжнародні організації, фінансовий сектор).

- b) Складіть список ТОП-5 найчастіше згадуваних hard skills (наприклад, знання Інкотермс, макроекономічний аналіз, знання SAP) та soft skills (наприклад, стресостійкість, навички переговорів, міжкультурна комунікація).
- c) Зробіть висновок, які знання, отримані в університеті, вимагають негайного поглиблення відповідно до вимог ринку.

Завдання 6.2. Складіть свій ідеальний професійний профіль (портрет) через 5 років після закінчення університету, обравши одну з перспективних сфер МЕВ (наприклад, зелена економіка, міжнародна торгівля ІТ-послугами, дипломатична служба).

- a) Визначте конкретну посаду та компанію/установу.
- b) Сформулюйте 5 професійних обов'язків на цій посаді.
- c) Опишіть 3 особистісні якості, які забезпечать успішність на цій позиції, та 3 навички (hard skills), яких вам потрібно набути протягом навчання для досягнення цієї мети.

Тести для самоконтролю знань

1. Яка з ключових компетентностей випускника спеціальності «Міжнародні економічні відносини» (МЕВ) є найбільш визначальною для успішної кар'єри в міжнародних фінансових установах (наприклад, МВФ, ЄБРР)?

- a) Навички програмування на рівні Middle Developer.
- b) Вільне володіння методиками бухгалтерського обліку.
- c) Знання основ ландшафтного дизайну та урбаністики.
- d) Глибоке знання макроекономічного аналізу, міжнародних фінансових ринків та валютно-кредитних відносин.
- e) Навички публічних виступів та проведення презентацій.

2. Який сектор зайнятості є найбільш типовим для випускників МЕВ, орієнтованих на роботу з логістикою, митним оформленням та зовнішньоторговельними контрахтами?

- a) Сфера ІТ-консалтингу.
- b) Виключно державні органи влади (Міністерство культури).
- c) Заклади середньої освіти.
- d) Медичні установи та клініки.
- e) Транснаціональні корпорації (ТНК) та компанії, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД).

3. Яка конкурентна перевага фахівця МЕВ на ринку праці найчастіше згадується роботодавцями порівняно з економістами чи фінансистами?

- a) Вміння керувати великими будівельними проєктами.
- b) Комплексне поєднання економічних знань, знання міжнародного права та високий рівень володіння іноземними мовами.
- c) Навички промислового інженера та конструктора.
- d) Спеціалізація на розробці програмного забезпечення.
- e) Винятково глибоке знання внутрішнього податкового законодавства України.

4. Фахівець МЕВ, який працює у структурі Міністерства економіки України або торгово-промисловій палаті, найімовірніше, виконує функцію:

- a) Контроль якості сировини на виробничому підприємстві.
- b) Управління внутрішньою кадровою політикою великого банку.
- c) Надання психологічної допомоги населенню.
- d) Розробка та реалізація державної політики у сфері зовнішньої торгівлі, підтримка експорту, аналіз зовнішніх ринків.
- e) Створення мобільних додатків для малого бізнесу.

5. Яка з перелічених професій найбільше вимагає від фахівця МЕВ вміння вести складні переговори, знати міжнародний етикет та бути стійким до стресу в міжкультурному середовищі?

- a) Оператор верстатів із числовим програмним керуванням.
- b) Архіваріус у державній установі.
- c) Менеджер з міжнародного розвитку бізнесу (Business Development Manager) / Міжнародний трейдер.
- d) Вчитель початкових класів.
- e) Лаборант у науково-дослідному інституті.

Тема 7. Міжнародні економічні відносини в системі світового господарства

Контрольні запитання:

1. Розкрийте сутність глобалізації та поясніть її ключові рушійні

сили.

2. Який вплив мають процеси глобалізації на виникнення та загострення глобальних проблем людства (наведіть приклади)?
3. Охарактеризуйте роль та економічне значення міжнародних корпорацій (ТНК) у сучасному світовому господарстві.
4. Визначте сутність міжнародної економічної інтеграції. Назвіть та опишіть основні форми інтеграційних об'єднань (наприклад, зони вільної торгівлі, митні союзи).
5. Охарактеризуйте роль та особливості міжнародних економічних відносин у сфері послуг. Назвіть ключові сегменти міжнародного ринку послуг.
6. Опишіть світову валютну систему: її еволюцію, структуру та основні елементи (наприклад, резервні валюти, режим валютного курсу).
7. У чому полягає сутність та функціональне призначення міжнародних валютно-фінансових відносин?
8. Розкрийте механізм та основні форми міжнародних розрахунків (наприклад, банківський переказ, акредитив, інкасо). Яка їхня роль у зовнішньоекономічній діяльності?
9. Проаналізуйте сутність та причини міжнародної міграції робочої сили. Які економічні наслідки вона має для країн-донорів та країн-реципієнтів?
10. Поясніть взаємозв'язок між діяльністю міжнародних корпорацій та процесами міжнародної міграції робочої сили.
11. Як світова валютна система впливає на розвиток міжнародної економічної інтеграції?

Практичні завдання

Завдання 7.1. Оберіть одну країну (наприклад, Україна, Німеччина, Китай, Бразилія) та проведіть аналіз її місця у світовому господарстві.

- ✓ Розрахуйте (використовуючи дані Світового банку, МВФ або національної статистики) коефіцієнт відкритості економіки цієї країни за останній доступний рік.
- ✓ Проаналізуйте товарну та географічну структуру її зовнішньої торгівлі:
 - а) Які ТОП-3 товари (за групами) країна найбільше експортує та імпортує?

б) Хто є її ТОП-3 основними торговельними партнерами?

Завдання 7.2. Дослідіть один з найбільш динамічних сегментів міжнародних економічних відносин у сфері послуг (наприклад, міжнародний туризм, аутсорсинг ІТ-послуг, міжнародні освітні послуги).

а) Визначте ТОП-5 країн-лідерів у цьому сегменті.

б) Обґрунтуйте, які конкурентні переваги має Україна для розвитку експорту цих послуг.

Тести для самоконтролю знань:

1. Який вид міжнародних економічних відносин передбачає переміщення кваліфікованої та некваліфікованої робочої сили між країнами і є об'єктом регулювання міжнародних організацій праці?

- а) Міжнародна міграція робочої сили.
- б) Міжнародна торгівля товарами.
- с) Міжнародна економічна інтеграція.
- д) Міжнародний рух капіталу (ПП).
- е) Міжнародна торгівля послугами.

2. Що є найвищою формою міжнародної економічної інтеграції, яка передбачає не лише спільний ринок і митний союз, але й єдину зовнішню політику та спільну валюту?

- а) Спільний ринок
- б) Митний союз
- с) Картель
- д) Зона вільної торгівлі (ЗВТ)
- е) Економічний та валютний союз

3. Яка ключова характеристика відрізняє Транснаціональні корпорації (ТНК) від інших великих національних компаній?

- а) Виключно державна форма власності.
- б) Активна участь у благодійних програмах.
- с) Забезпечення фінансуванням Міжнародного валютного фонду.
- д) Володіння або контроль над виробничими чи сервісними підрозділами у двох або більше країнах.
- е) Наявність великої кількості працівників.

4. Який з елементів світової валютної системи є визначальним для здійснення міжнародних розрахунків та торгівлі?

- а) Світові ринки праці.

- b) Соціально-культурна інфраструктура університетів.
- c) Валютні резерви країн та міжнародні платіжні засоби (резервні валюти).
- d) Національні рамки кваліфікацій.
- e) Міжнародні торговельні договори (наприклад, ГАТТ/СОТ).

5. Яке явище, пов'язане з глобалізацією, найчастіше критикують як таке, що може призвести до уніфікації культур та посилення нерівності між державами?

- a) Глобалізація економічних, політичних та культурних процесів.
- b) Деглобалізація.
- c) Міжнародна технічна допомога.
- d) Регіоналізація.
- e) Лібералізація.

Тема 8. Основи академічної доброчесності

Контрольні запитання:

1. Розкрийте сутність поняття "академічна доброчесність". Чому вона розглядається як міждисциплінарна категорія?
2. Назвіть та охарактеризуйте фундаментальні цінності та принципи академічної доброчесності.
3. Опишіть складові (компоненти) поняття академічної доброчесності.
4. Яке роль і місце академічна доброчесність займає в системі вищої освіти та науково-дослідній діяльності?
5. Що являють собою етичні стандарти вищої освіти і як вони співвідносяться з принципами академічної доброчесності?
6. Охарактеризуйте особливості реалізації вимог академічної доброчесності у закладах вищої освіти (ЗВО) в Україні.
7. Які основні засади академічної доброчесності популяризує проєкт SAIUP (Strengthening Academic Integrity in Ukraine Project)?
8. Опишіть, як проявляється академічна доброчесність у студентському середовищі. Яка ключова роль викладача у її вихованні та формуванні?

Практичні завдання

Завдання 8.1. Проаналізуйте надані кейси, визначте вид порушення академічної доброчесності та запропонуйте обґрунтовані санкції (відповідно до типових положень ЗВО).

Кейси:

- А. Кейс А (Бакалавр): Студент Петренко під час виконання курсової роботи скопіював два великі абзаци з англомовного наукового журналу, переклав їх за допомогою онлайн-перекладача, вставив у свій текст, але забув вказати джерело та автора.
- В. Кейс Б (Магістр): Студентка Іваненко готувалася до сесії. Перед іспитом з економіки вона попросила у своєї подруги-відмінниці готовий конспект її відповідей, повністю його переписала і видала за свій на іспиті, стверджуючи, що це її особисті нотатки.

Тести для самоперевірки знань:

1. Яке з перелічених понять є фундаментальною цінністю академічної доброчесності, що передбачає чесне та об'єктивне ставлення до оцінювання знань та наукових досягнень?

- а) Утилітаризм
- б) Бюрократизм
- в) Лібералізм
- г) Справедливість
- д) Авторитаризм

2. Яке порушення академічної доброчесності полягає у виданні результатів власної наукової (творчої) діяльності, яка була частково або повністю оприлюднена раніше як окрема праця, без належного зазначення цього факту?

- а) Фабрикація
- б) Самоплагіат
- в) Плагіат
- г) Необ'єктивне оцінювання
- д) Фальсифікація

3. Який документ, що розробляється та затверджується в закладі вищої освіти, є основним інструментом реалізації етичних

стандартів та вимог академічної доброчесності на інституційному рівні?

- a) Графік навчального процесу
- b) Навчальний план
- c) Кодекс академічної доброчесності
- d) Статут ЗВО
- e) Галуzeвий стандарт вищої освіти

4.Яка з перелічених дій є найбільш ефективною у виконанні виховної ролі викладача для формування академічної доброчесності у студентському середовищі?

- a) Демонструвати особистий приклад дотримання доброчесності та навчати правилам коректного цитування та посилання.
- b) Використовувати виключно усні форми контролю, щоб уникнути списування.
- c) Регулярно проводити перевірку робіт на плагіат, не пояснюючи студентам помилок.
- d) Виключно погрожувати студентам санкціями за порушення.
- e) Делегувати всі питання доброчесності студентському самоврядуванню.

5.Яке порушення академічної доброчесності полягає у вигадуванні даних чи фактів, які не були отримані під час досліджень, з метою надання результатам наукової роботи переконливості?

- a) Академічний саботаж
- b) Фабрикація
- c) Плагіат
- d) Несанкціонована допомога
- e) Кумівство

Тема 9. Академічна культура та основні вимоги академічної доброчесності

Контрольні запитання:

1. Розкрийте поняття "академічна культура": її функції та основні складові.

2. Обґрунтуйте, чому академічна культура розглядається як невід'ємна складова та основа академічної доброчесності.

3. Охарактеризуйте особливості формування культури академічної доброчесності у здобувачів вищої освіти (студентів, курсантів).

4. Які конкретні методи та підходи можуть бути використані для ефективного формування культури академічної доброчесності у студентському середовищі?

5. Опишіть ключові принципи організації наукового та освітнього процесів в університеті: нормативне забезпечення, відкритість, конкурентність та результативність.

6. У чому полягає відмінність та взаємозв'язок між науковим та освітнім процесами в закладі вищої освіти?

7. Охарактеризуйте основні засади та методи організації роботи з академічними групами студентів та групами студентів за інтересами.

8. Розкрийте сутність та методiku організації індивідуальної роботи зі студентами.

9. Яке значення має використання індивідуальних методів навчання та консультацій для підвищення ефективності освітнього процесу та підтримки академічної доброчесності?

10. Поясніть, як індивідуальна робота зі студентами сприяє результативності освітнього процесу, особливо у контексті наукової діяльності.

Практичні завдання

Завдання 9.1. Прочитайте сценарій і прийміть рішення.

- ✓ Сценарій: Два студенти, Олег і Марія, працювали над спільним проєктом. Олег виконав 70% аналітичної роботи, а Марія – 30% (переважно оформлення та дизайн). При поданні проєкту вони вирішили вказати себе співавторами 50/50, щоб уникнути конфлікту. Пізніше викладач попросив кожного окремо захистити свою частину роботи.
- ✓ Питання для обговорення:
 - а) Чи було порушення принципів справедливості та чесності? Якщо так, то ким?
 - б) Як академічна культура вимагає справедливої атрибуції авторства у групових роботах?

- с) Запропонуйте етичний спосіб визначення внеску, який відповідав би принципу доброчесності.

Завдання 9.2. Запитання для дискусії:

- ✓ Які особистісні якості викладачів найбільше сприяють формуванню культури довіри (складової академічної культури)?
- ✓ Які дії студентів, окрім уникнення плагіату, демонструють високий рівень академічної відповідальності? (Наприклад: вчасне інформування про неможливість здачі роботи, активність, повага до часу).
- ✓ Запропонуйте один захід, який би посилив взаємодію і довіру між викладачами та студентами.

Тести для самоконтролю знань

1. Яка з перелічених складових є основоположною для академічної культури і визначає взаємну впевненість між усіма учасниками освітнього процесу (викладачами, студентами, адміністрацією)?

- а) Культура довіри
- б) Ефективність фінансового менеджменту
- с) Технічна інфраструктура ЗВО
- д) Кількість міжнародних партнерів
- е) Ступінь централізації управління

2. Що з переліченого є ключовою функцією академічної культури в контексті підтримки академічної доброчесності?

- а) Організація спортивних змагань між факультетами.
- б) Обмеження доступу студентів до мережі Інтернет.
- с) Виключно фінансування наукових досліджень.
- д) Створення нормативного поля, в якому доброчесність стає нормою поведінки, а не лише набором заборон.
- е) Складання графіків аудиторних занять.

3. Який принцип академічної доброчесності безпосередньо вимагає від викладача уникати конфлікту інтересів, родинності чи особистих стосунків під час оцінювання знань студентів?

- а) Чесність
- б) Компетентність
- с) Відкритість
- д) Відповідальність
- е) Об'єктивність (Неупередженість)

4. Який інструмент роботи зі студентами є найбільш ефективним для формування навичок самостійності та запобігання плагіату шляхом індивідуального супроводу?

- a) Загальні збори академічної групи.
- b) Складання графіків чергувань у деканаті.
- c) Проведення фізкультурних змагань.
- d) Проведення обов'язкових консультацій за Індивідуальним навчальним планом (ІНП) та супровід виконання ІНДЗ (індивідуального науково-дослідного завдання).
- e) Масові відкриті онлайн-курси

5. Яка з перелічених дій є обов'язковою вимогою дотримання академічної доброчесності при використанні чужого тексту методом парафразування (переказу своїми словами)?

- a) Обов'язкове посилання на джерело інформації (автора та/або роботу).
- b) Заміна всіх слів в оригінальному реченні на синоніми.
- c) Виділення перефразованого тексту курсивом.
- d) Отримання нотаріально завіреної згоди автора.
- e) Обмеження обсягу парафразованого тексту до 10% від загальної роботи.

Тема 10. Дотримання академічної доброчесності в науковому та освітньому процесах

Контрольні запитання:

1. Які базові засади організації наукового та освітнього процесу закріплені в Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту»?

2. Розкрийте вимогу надання достовірної інформації про методики та результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, а також про використані джерела інформації.

3. Чому дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права є невід'ємною вимогою академічної доброчесності?

4. Які правила посилання на джерела інформації необхідно дотримуватися у разі використання ідей, розробок, тверджень чи відомостей інших авторів?

5. Що таке академічне письмо і яке його місце в системі академічної доброчесності?

6. Опишіть основні вимоги до підготовки й написання наукового тексту.

7. Назвіть та стисло охарактеризуйте основні жанри наукового мовлення (наприклад, стаття, монографія, есе).

8. Дайте визначення та поясніть призначення таких жанрів, як: Наукове есе, Реферат, Анотація, Рецензія та Тези доповідей.

9. У чому полягає вимога самостійного виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання?

10. Як організовано контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти у ЗВО?

11. Розкрийте принцип об'єктивного оцінювання результатів навчання. Яким чином об'єктивність оцінювання підтримує академічну доброчесність?

12. Які санкції (відповідно до Закону України "Про вищу освіту") можуть бути застосовані до здобувача освіти за порушення вимог академічної доброчесності?

Практичні завдання

Завдання 10.1. Використовуючи Закон України «Про вищу освіту» та норми законодавства про авторське право:

- а) Знайдіть і выпишіть три найбільш суттєві обов'язки здобувача вищої освіти, пов'язані з дотриманням академічної доброчесності, які закріплені в Законі України «Про вищу освіту».
- б) Поясніть, у чому полягає відмінність між плагіатом (порушення норм доброчесності) та порушенням авторського права (юридична відповідальність).

Завдання 10.2. Студентка-магістр під час експерименту для своєї роботи не отримала очікуваних результатів, які б підтверджували її гіпотезу. Щоб робота мала "наукову цінність", вона змінила (підкоригувала) частину фактичних даних у таблицях та діаграмах, а також приховала (не згадала) один із етапів дослідження, який був провальним.

1. Визначте порушення: Назвіть два види порушень академічної доброчесності, які вчинила студентка.

2. Обґрунтуйте санкції: Згідно з принципами академічної доброчесності, які наслідки та санкції можуть бути застосовані до

студентки за її дії? Обґрунтуйте, чому ці порушення є критичними для наукового процесу.

3. Виховна роль: Яку альтернативну, добросчесну стратегію ви мали б запропонувати студентці (тобто, як потрібно було вчинити, отримавши негативний результат)?

Тести для самоконтролю знань:

1.Що з переліченого є ключовою ознакою академічного письма, яка відрізняє його від публіцистичного чи художнього стилю?

- a) Відсутність будь-яких посилань на інші джерела.
- b) Строге дотримання принципів об'єктивності, логічності, доказовості та обов'язкової атрибуції джерел.
- c) Використання великої кількості художніх метафор та емоційно забарвленої лексики.
- d) Обов'язкове написання тексту лише латинською мовою.
- e) Суворе обмеження обсягу тексту до п'яти сторінок.

2.Який жанр наукового мовлення є розгорнутим критичним аналізом опублікованої (або підготовленої до публікації) наукової праці (книги, статті, монографії), що містить її оцінку?

- a) Тези доповідей
- b) Анотація
- c) Монографія
- d) Реферат
- e) Рецензія

3.Яке порушення, визначене Законом України «Про вищу освіту», прямо стосується обов'язку студента самостійно виконувати навчальні завдання та нести відповідальність за їх достовірність?

- a) Надання недостовірної інформації про методики та результати дослідження.
- b) Самоплагіат
- c) Фальсифікація
- d) Об'єктивне оцінювання
- e) Списування та несамостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю.

4.Що є першочерговою вимогою дотримання академічної добросчесності при використанні чужих ідей, розробок або тверджень у науковому тексті?

- a) Переклад тексту на іншу мову, щоб уникнути ідентичності.

- б) Використання тексту лише з книг, а не з Інтернету.
- с) Обов'язкове посилання на джерело інформації та автора, незалежно від форми використання (цитата чи парафраз).
- д) Погодження з рецензентом щодо обсягу використаного матеріалу.
- е) Внесення повної оплати автору за право використання ідеї.

5. *Який жанр наукового мовлення є стислим викладом змісту та основних результатів завершеної наукової роботи (статті, монографії, дисертації) і завжди розміщується перед основним текстом?*

- а) Реферат
- б) Рецензія
- с) Анотація
- д) Наукове есе
- е) Тези доповідей

Тема 11. Порушення академічної доброчесності

Контрольні запитання:

1. Назвіть та стисло охарактеризуйте основні форми порушення академічної доброчесності в освітньому процесі закладів вищої освіти.
2. Розкрийте сутність та наведіть приклади таких фундаментальних порушень, як: Академічний плагіат, Самоплагіат, Фабрикація та Фальсифікація.
3. Поясніть, у чому полягає відмінність між фабрикацією та фальсифікацією даних. Назвіть різновиди цих порушень.
4. Опишіть шляхи виявлення фабрикації та фальсифікації даних, а також способи запобігання їм та покарання за них.
5. Проаналізуйте, як інформатизація та діджиталізація освітнього середовища змінили характер порушень академічної доброчесності в сучасному ЗВО.
6. Розкрийте сутність порушень з боку здобувачів освіти: обман та списування. Назвіть різновиди обману в освітньому процесі (надання завідомо неправдивої інформації).
7. Які причини найчастіше призводять до списування серед студентів? Назвіть способи запобігання обману та списуванню.

8. Яке значення має узгодження обсягу навчальних завдань із навчальним планом, а також індивідуалізація завдань як шлях запобігання списуванню?

9. Розкрийте сутність необ'єктивного оцінювання (свідоме завищення/заниження оцінки). Які способи запобігання необ'єктивному оцінюванню є найефективнішими?

10. Охарактеризуйте хабарництво як форму порушення доброчесності: його форми вияву, способи боротьби та запобігання цьому явищу.

11. Опишіть, що таке академічний саботаж: його форми вияву та шляхи запобігання.

12. Поясніть, як впливає надання здобувачам допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами оцінювання, на принципи доброчесності.

13. Які форми впливу (прохання, погроза, примушування) на педагогічного працівника з метою необ'єктивного оцінювання є неприпустимими?

14. Охарактеризуйте історію боротьби з порушеннями академічної доброчесності в освіті.

15. Яка роль виховання культури навчання й викладання у закладах вищої освіти для зниження рівня академічної недоброчесності?

Практичні завдання

Завдання 11.1. Проаналізуйте чотири наведені сценарії.(Додаток)
Для кожного сценарію:

1. Визначте та назвіть основний вид порушення академічної доброчесності.

2. Обґрунтуйте, чому це порушення є шкідливим для академічного середовища.

3. Запропонуйте санкцію (відповідно до Закону України "Про вищу освіту" та типових положень ЗВО).

Завдання 11.2. Обговоріть у малих групах та запропонуйте конкретні, реалістичні шляхи вирішення наведених нижче проблем:

1. Проблема необ'єктивного оцінювання: Які три заходи (методи, процедури) може впровадити кафедра або адміністрація ЗВО, щоб мінімізувати необ'єктивне оцінювання викладачем (особливо у випадку конфлікту інтересів чи хабарництва)?

2. Проблема списування в умовах діджиталізації: Окрім технічних засобів перевірки на плагіат, які дві методики розробки завдань або зміни в організації контролю допоможуть запобігти масовому списуванню та обману під час дистанційного навчання? (Наприклад, індивідуалізація завдань, зміна формату контролю).

3. Запобігання фабрикації/фальсифікації: Які три конкретні вимоги (документи, процедури) слід включити до методичних вказівок для магістерських робіт, щоб ускладнити фабрикацію даних (наприклад, обов'язкове надання первинних протоколів, публікація опитувальників тощо)?

Тести для самоконтролю знань

1. Яке порушення полягає у свідомій зміні (підгонці) вже існуючих даних або результатів проведених досліджень, щоб підтвердити бажану гіпотезу?

- a) Плагіат
- b) Фальсифікація
- c) Обман
- d) Самоплагіат
- e) Фабрикація

2. Що є ключовою відмінністю між Фабрикацією та Фальсифікацією даних?

- a) Фабрикація здійснюється студентами, а фальсифікація – лише викладачами.
- b) Фабрикація стосується фінансових звітів, а фальсифікація – лише соціологічних опитувань.
- c) Фабрикація стосується лише кількісних даних, а фальсифікація – лише якісних.
- d) Фабрикація – це вигадкування даних, яких не було, а фальсифікація – зміна вже існуючих даних.
- e) Фальсифікація відбувається лише в письмових роботах, а фабрикація – під час усних доповідей.

3. Яке порушення є найбільш безпосереднім проявом хабарництва у сфері оцінювання результатів навчання?

- a) Плагіат
- b) Ненадання достовірної інформації про методики.
- c) Вплив на педагогічного працівника з метою здійснення необ'єктивного оцінювання (завищення/заниження оцінки).

- d) Списування
- e) Академічний саботаж

4. Яка з перелічених дій є найбільш ефективним способом запобігання списуванню та іншим формам академічної недоброчесності у студентському середовищі?

- a) Складання студентами анонімних скарг на викладачів.
- b) Виключно збільшення кількості камер спостереження в аудиторіях.
- c) Проведення всіх занять у форматі лекцій.
- d) Індивідуалізація навчальних завдань та узгодження їхнього обсягу з навчальним планом.
- e) Введення усного іспиту замість письмового.

5. Що таке академічний саботаж?

- a) Вигадана розповідь про свою неявку на іспит.
- b) Несанкціоноване використання електронних пристроїв під час іспиту.
- c) Свідоме заниження оцінки викладачем через особисту неприязнь.
- d) Навмисне перешкоджання іншому здобувачу освіти в успішному виконанні ним навчальної чи наукової діяльності.
- e) Багаторазове копіювання тексту з Вікіпедії для курсової роботи.

Тема 12. Плагіат як основний вид порушення академічної доброчесності

Контрольні запитання:

1. Сформулюйте визначення академічного плагіату. У чому полягає принципова відмінність між навмисним і ненавмисним плагіатом?

2. Проаналізуйте причини та передумови виникнення й поширеності плагіату в роботах здобувачів вищої освіти (зосередьтеся на системних, мотиваційних та освітніх факторах).

3. Охарактеризуйте основні різновиди академічного плагіату:

- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення цитат;

- використання інформації (ідей) з джерела без посилання;
- перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту;
- подання як власних робіт, виконаних на замовлення іншими особами (контрактне шахрайство).

4. Розкрийте поняття самоплагіату в науковій діяльності. Як академічний плагіат відрізняється від помилок цитування та оформлення посилань?

5. Сформулюйте основні правила використання оригінальних текстів, цитування та оформлення посилань у наукових працях.

6. Опишіть способи використання даних, ідей та уривків з інших творів у своєму тексті, що відповідають вимогам доброчесності (резюмування, непряме цитування, пряме цитування, використання формул/ілюстрацій).

7. Які вимоги висуваються до перефразування тексту джерела в наукових працях? Як має бути коректно оформлений переклад наукових текстів?

8. Який обсяг запозичень (у відсотковому співвідношенні) вважається дозволеним у наукових та кваліфікаційних роботах, і як це регулюється нормативною базою ЗВО?

9. Опишіть механізми встановлення факту плагіату в роботах здобувачів вищої освіти (технічні та експертні).

10. Охарактеризуйте нормативно-правові засади попередження плагіату в освітянській діяльності (на рівні законів та внутрішніх документів ЗВО).

11. Яким чином можна сформулювати у здобувачів вищої освіти систему мотивації до навчання та наукової роботи, яка виключає використання плагіату як способу вирішення проблеми?

Практичні завдання

Обговоріть різницю між навмисним плагіатом та помилками цитування, а також оцініть етичну дилему.

1. Помилка vs. Намір: Студент випадково забув закрити лапки у прямій цитаті, але посилання на автора і сторінку вказав. Чи є це плагіатом? Обґрунтуйте, чому це, швидше, помилка цитування, а не навмисний плагіат.

2. Контрактне шахрайство: Обговоріть, чому подання роботи, виконаної на замовлення іншою особою, є найбільш серйозною формою плагіату та обману. Яку шкоду це завдає системі вищої освіти та самому здобувачу?

3. Мотивація: Назвіть ТОП-3 причини, які, на вашу думку, є найбільш поширеними передумовами виникнення плагіату серед студентів.

Тести для самоконтролю:

1.Що є найточнішим визначенням академічного плагіату?

а) Виключно дослівне копіювання понад 50% тексту іншої роботи.

б) Оприлюднення (часткове або повне) чужих результатів дослідження, ідей або тексту під виглядом власних без належного зазначення джерела.

в) Використання наукового тексту без дозволу автора.

г) Публікація результатів, отриманих іншою особою, але за її згодою.

д) Ненавмисне запозичення тексту через неправильне оформлення лапок.

2.Яке порушення є прикладом непрямого (ідеологічного) плагіату?

а) Копіювання абзацу тексту з Інтернету без лапок, але з посиланням на автора.

б) Публікація власної старої статті в новому журналі.

в) Використання ключової гіпотези чи оригінальної концепції іншого науковця без жодного посилання на його роботу.

г) Подання реферату, знайденого у відкритому доступі.

д) Вигадана цитата, якої не існує в джерелі.

3.Що з переліченого є ключовою відмінністю самоплагіату від академічного плагіату?

а) Самоплагіат не потребує санкцій, оскільки текст належить автору.

б) Самоплагіат – це лише використання ілюстрацій, а не тексту.

в) Самоплагіат стосується виключно студентських курсових робіт, а академічний – монографій.

г) Самоплагіат є навмисним, а академічний плагіат – ненавмисним.

е) При самоплагіаті не порушується авторське право, але порушується принцип новизни та доброчесності наукових результатів.

4. Який із зазначених способів використання чужого тексту в науковій роботі відповідає вимогам академічної доброчесності?

а) Дослівне відтворення фрагменту тексту, взятого в лапки, із зазначенням автора, назви праці та сторінки.

б) Використання малюнка чи таблиці з електронного джерела, якщо його неможливо знайти у друкованому вигляді.

в) Просте перефразування тексту із заміною 1-2 слів у реченні без зазначення посилання.

г) Використання ідеї, якщо вона була опублікована більше 10 років тому.

д) Включення в роботу тексту, виконаного на замовлення, без посилання на виконавця.

5. Що є найпоширенішою причиною ненавмисного плагіату серед здобувачів вищої освіти?

а) Відсутність доступу до бібліотечних ресурсів.

б) Навмисне бажання обдурити викладача.

в) Незнання або нерозуміння правил коректного цитування, парафразування та оформлення посилань.

г) Використання лише друкованих джерел, а не електронних.

д) Прагнення отримати комерційну вигоду.

Тема 13. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

Контрольні питання:

1. Розкрийте сутність відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачів освіти.

2. Назвіть та охарактеризуйте підстави та умови притягнення до відповідальності за порушення академічної доброчесності.

3. Опишіть основні види академічної відповідальності (санкцій), які можуть бути застосовані до здобувачів освіти (від найм'якших до найсуворіших).

4. Поясніть, у яких випадках застосовуються такі санкції, як відрахування із закладу освіти та позбавлення академічної стипендії.

5. Які наслідки мають порушення доброчесності для здобувачів наукових ступенів: відмова у присудженні ступеня (вченого звання) та позбавлення присудженого наукового ступеня (вченого звання)?

6. Сформулюйте, у чому полягає санкція повторного проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік) або повторного проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

7. Опишіть комплекс заходів щодо попередження порушень академічної доброчесності у закладах вищої освіти.

8. Яка роль і місце просвітницької та виховної роботи у системі запобігання порушень доброчесності?

9. Охарактеризуйте функціонування та повноваження Комісії з питань академічної доброчесності у закладах вищої освіти.

10. Як проведення опитувань учасників освітнього процесу може слугувати інструментом боротьби з академічною недоброчесністю?

11. Опишіть особливості використання онлайн-сервісів та комп'ютерних програм (наприклад, антиплагіатних систем) у ЗВО для контролю за дотриманням академічної доброчесності.

12. Які переваги та недоліки має використання комп'ютерних програм для забезпечення академічної доброчесності?

Практичні завдання (самостійна робота)

Завдання 13.1. Використовуючи Закон України «Про вищу освіту» (стаття 42), дайте відповіді на питання, пов'язані з найсуворішими санкціями.

1. Відрахування: За які види порушень академічної доброчесності може бути застосована така найсуворіша санкція, як відрахування із закладу освіти?

2. Позбавлення ступеня: Яка категорія осіб, окрім здобувачів (студентів), може бути піддана санкції "Позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади" за порушення доброчесності?

Завдання 13.2. Проаналізуйте наведені нижче ситуації. Для кожного кейсу визначте:

1. Вид порушення (за класифікацією: плагіат, списування, фабрикація тощо).

2. Вид академічної відповідальності (санкції), який, на вашу думку, є найбільш доцільним згідно з принципами пропорційності та Законом України "Про вищу освіту".

3. Обґрунтуйте свій вибір санкції.

Сценарій	Вид порушення	Пропонована санкція	Обґрунтування доцільності
Кейс А (Студент 1 курсу): Під час підсумкового контролю (тестування) студент вперше був спійманий на списуванні за допомогою мобільного телефону.			
Кейс Б (Студент-магістр): У магістерській роботі виявлено плагіат обсягом 35% тексту, який не був коректно оформлений.			
Кейс В (Студент-контрактник): Студент, який отримує пільги на навчання, підробив довідку про свій фінансовий стан для їх збереження (обман).			
Кейс Г (Аспірант): В опублікованій ним статті, що лягла в основу дисертації, виявлено фальсифікацію (зміну) частини експериментальних даних.			

Тести для самоконтролю знань

1. Яка із зазначених санкцій є найсуворішим видом академічної відповідальності для здобувача вищої освіти згідно з Законом України «Про вищу освіту»?

- Повторне проходження оцінювання.
- Відмова у присудженні освітнього ступеня.
- Попередження.

- d) Відрахування із закладу освіти.
- e) Позбавлення академічної стипендії.

2. Санкція «Повторне проходження відповідного освітнього компонента» застосовується у разі, якщо здобувач:

- a) Був обраний до студентського самоврядування.
- b) Отримав низький бал за іспит.
- c) Не був присутній на першій лекції курсу.
- d) Навмисно сфабрикував дані для виконання великого курсового проєкту з цього компонента.
- e) Пропустив більше 50% аудиторних занять з поважних причин.

3. Що є першочерговим завданням просвітницької та виховної роботи у системі запобігання порушенням академічної доброчесності?

- a) Виключно збільшення кількості санкцій та їх суворості.
- b) Постійне проведення опитувань учасників освітнього процесу.
- c) Встановлення тотального технічного контролю за аудиторіями.
- d) Позбавлення студентів пільг.
- e) Створення у здобувачів освіти системи внутрішньої мотивації та етичних переконань, що виключають недоброчесність.

4. Яка підстава є необхідною і достатньою для притягнення здобувача до академічної відповідальності?

- a) Відсутність у студента академічної стипендії.
- b) Наявність рішення суду про порушення авторського права.
- c) Лише усний доказ викладача про порушення.
- d) Свідоме бажання адміністрації покарати студента.
- e) Офіційно встановлений (документально підтверджений) факт порушення академічної доброчесності за встановленою процедурою ЗВО.

5. Який із перелічених заходів є інституційним інструментом попередження порушень академічної доброчесності, а не санкцією?

- a) Позбавлення наданих пільг з оплати навчання.
- b) Функціонування Комісії з питань академічної доброчесності.

- с) Повторне проходження освітнього компонента.
- д) Відмова у присудженні кваліфікаційної категорії.
- е) Позбавлення присудженого вченого звання.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень. URL: <https://www.skeptic.in.ua/bulletin/>
2. Бааджи Н.П., Ульянова Г.О. Академічна доброчесність як основа академічного успіху. *Правова позиція*. 2022. № 4 (37). С. 98–103.
3. Бичок А. В. Значення соціокультурного компоненту при підготовці фахівців міжнародного бізнесу та менеджменту в економічному університеті. Розвиток соціально-економічних відносин в умовах трансформації економіки України: матер. Всеукр. наук.-прак. конф. студентів та молодих учених (17–19 травня 2006 р.) / Хмельницький, 2006. Т. 2. С. 108–111.
4. Всеукраїнська Мережа Доброчесності і Комплаєнсу. <https://salo.li/7870B22>
5. Галупова Л.І. Дотримання академічної доброчесності як необхідна складова при формуванні іміджу науковця. Матеріали Всеукраїнського круглого столу «Академічна доброчесність: правові проблеми» (м. Одеса, 26 травня 2023 р.). Одеса НУ «ОЮА» 2023. 49 с. С. 14–17. URL: <https://surl.li/osqcxj>
6. Гарбух Н. 10 фільмів, які допоможуть вам краще зрозуміти бізнес. MC.today: media for creators. 2018. URL: <https://salo.li/9a3d26C>
7. Діденко О, Діденко Р. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ДО РОБОТИ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: педагогічні науки, 2023. №33(2). с.126-142. URL: <https://salo.li/3f780A8>
8. Доброчесність та етика в бізнесі. ОСВІТА ЗАРАДИ СПРАВЕДЛИВОСТІ. Серія університетських модулів. Управління Організації Об'єднаних Націй з наркотиків і

- злочинності Організація Об'єднаних Націй Відень, 2021. URL:<https://salo.li/73AAB7e>
9. Загрядська Марія. Комплаєнс для бізнесу: як доброчесність впливає на розвиток ЗЕД. URL: <https://salo.li/5A9aacc>
 10. Зянько В. В. Міжнародні розрахунки і валютні операції: навчальний посібник / Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Мельничук Д. П. Вінниця : ВНТУ, 2021. 106 с. URL: <https://surl.li/vcshcq>
 11. Історичний розвиток підприємництва та основні функції підприємця. URL: http://irbis_nbu.v>cgiirbis_64
 12. Кирилюк А. В. Академічна доброчесність: проблеми реалізації. Матеріали Всеукраїнського круглого столу «Академічна доброчесність: правові проблеми» (м. Одеса, 26 травня 2023 р.). Одеса НУ «ОЮА» 2023. 49 с. С. 20–25. URL: <https://surl.li/xfbtfk>
 13. Кодекс академічної доброчесності національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://surl.li/reejeu>
 14. Кокоріна В. І. Основні тенденції розвитку форм міжнародного бізнесу в умовах глобалізації. *Ефективна економіка*. 2012. № 6. URL: <https://surl.li/vblyur>
 15. Колесник Т. М., Демидова О. С., Колесник Д. А. Історія розвитку підприємництва. *Бізнес-Інформ*. 2013. №1. С.332-334.
 16. Колібабчук Н. К. Історія виникнення і розвитку підприємництва в Україні в XVIII – початку XX ст. URL: <https://salo.li/B13E7D2>
 17. Кушнір Н.О., Заяць О.І. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 360 с. URL: <https://salo.li/3B87D37>
 18. Лазур П. Ю. Історична еволюція феномена підприємництва та його науково-економічні інтерпретації. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/16_6
 19. Леся Серман. ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 66. том 3. URL: <https://salo.li/893d9D5>

20. Лимар В.В., У. А. огли Сафаров. Сутність поняття та основні показники міжнародної торгівлі. *Економіка і організація управління*. 2024. № 2(54). URL: <https://surl.li/evyzsg>
21. Майковська В. І. Сутність і структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців в Україні. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/file/526876>
22. Марія Клепар. Професійна підготовка майбутніх фахівців-міжнародників: досвід США і Канади. *Освітній простір України*. 2019. №15. URL: <https://surl.li/dkdfbe>
23. Міжнародний бізнес: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Орехової, М. В. Савченко. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 464 с. URL: <https://surl.li/gabcfe>
24. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1: Навчальний посібник / Лютак О.М., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Корольчук Л.В., Кравчук П.Я., Урбан О.А., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 324 с. URL: <https://salo.li/afA2B6B>
25. Ніколаєв Євген. Якими бувають фальсифікації і фабрикації?. *Академічна доброчесність. Інформаційний бюлетень*. Випуск № 16. Серпень 2021 р
26. Нова парадигма вищої економічної освіти в контексті вимог ринку праці. URL: <https://salo.li/95395F3>
27. Пентилюк М. І. Культура професійного спілкування майбутніх фахівців. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. *Педагогічні науки*. 2015. № 4. С. 144-151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2015_4_35.
28. Положення про академічну доброчесність в Національному університеті водного господарства та природокористування. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/25004>
29. Положення про організацію освітнього процесу у Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція). URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/28552/>

30. Разінькова, М. Ю. МІЖНАРОДНИЙ РОЗВИТОК БІЗНЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ. *Економічний простір*. 2019 №151, с. 91-100. URL: <https://surl.li/vlfrlr>
31. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою Інтернет ресурсів. URL: <https://salo.li/0Be5c26>
32. Сазик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930>
33. Ступницький О., Приятельчук, О. Міждисциплінарний підхід до формування універсальних компетенцій у процесі вивчення дисциплін освітньої програми «Міжнародний бізнес». *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. URL: <https://surl.li/xzqruii>
34. Тарасенко С. В. Міжнародний бізнес: навчальний посібник / С. В. Тарасенко, Ю. М. Петрушенко. Суми : Сумський державний університет, 2021. 222 с. URL: <https://salo.li/20883B5>
35. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах : URL:<https://ksada.org/pdf1/bib-rek-iyi-07.06.2021.pdf>
36. Співробітники – ключова група стейкхолдерів компанії. URL: <https://surl.li/qdqigr>
37. Стили оформлення бібліографічних посилань для міжнародних публікацій. Ч. 1. URL: <https://surl.li/ymscql>
38. Тицька Я. «Академічна доброчесність» та «Академічна відповідальність» у забезпеченні якості освіти. *Теорія держави і права*. 2018. No 11. С. 192–195. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/11/37.pdf>
39. Туркот Т.Т. Державні стандарти освіти та їх функції. URL: <https://surl.li/dgnzjd>
40. Шталь Т., Дмитренко Д. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ. *Економіка та суспільство*. 2021, № 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/792>
41. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». URL: <https://surl.li/usrzrf>
42. Якості, що забезпечують успішність виконання професійної діяльності. URL: <https://surl.li/zybban>

43. Якості, що перешкоджають ефективності професійної діяльності. URL: <https://surl.li/jheaxx>
44. ISO/DIS 29990:2010. Learning services for non-formal education and training. Basic requirements for service providers. ISO: ISO/TK 232, 2009. 15 p.
45. SAIUP. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. URL: <https://academiq.org.ua/>
46. CSR and International Business - MBA Notes. MBA Hub - Most Organised & Comprehensive MBA Resource. URL: <https://salo.li/A0F35B2>
47. Deloitte Global Human Capital Trends. Leading the social enterprise: Reinvent with a human focus. 2019. URL: <https://salo.li/95f4aC5>
48. King's College London. (2020). International Relations BA. URL <https://surl.li/bbcmfj>
49. Main economic indicators. URL: <https://salo.li/aa39499>
50. OECD. Education 2030: The Future of Education and Skills. Paris: OECD, 2018. URL: <https://salo.li/BB427c1>